

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ ДРУГОГО КЛАСУ

(Затверджено наказом МОН України від 27.08.2019р. № 1154)

Важливим компонентом освітнього процесу в початкових класах є оцінювальна діяльність, що здійснюється на засадах компетентнісного, діяльнісного, суб'єкт-суб'єктного підходів та передбачає партнерську взаємодію вчителя, учнів та їхніх батьків або інших законних представників (далі — батьки). Основними функціями оцінювання є мотиваційна, діагностична, коригувальна, прогностична, розвивальна, навчальна, виховна, управлінська.

Навчальні досягнення учнів 2-х класів підлягають формульованню і підсумковому (тематичному та завершальному) оцінюванню. Оцінювання результатів навчання учнів у 2-х класах здійснюють вербально.

Формульованню оцінювання, метою якого є відстеження особистісного розвитку учнів, процесу опанування ними навчального досвіду як основи компетентності, забезпечення індивідуальної траєкторії розвитку особистості, є невід'ємним складником освітнього процесу та здійснюється постійно.

Формульованню оцінювання передбачає організацію учителем діяльності учнів щодо усвідомлення ними цілей та очікуваних результатів навчання, способів їх досягнення та визначення подальших навчальних дій щодо покращення досягнень за результатами зворотного зв'язку.

Застосування формульованню оцінювання уможлиблює розв'язання таких освітніх завдань:

- підтримання бажання вчитися та прагнути максимально можливих результатів;
- сприяння оптимальному темпу здобуття освіти учнів;
- формування в учнів упевненості у собі, усвідомлення своїх сильних сторін;
- формування в учнів рефлексивного ставлення до власних помилок і розуміння їх як невід'ємних етапів на шляху досягнення успіху;
- забезпечення постійного зворотного зв'язку щодо сприйняття та розуміння учнями навчального матеріалу;
- здійснення діагностування особистісного розвитку та навчальних досягнень учнів на кожному з етапів навчання.

Об'єкти формульованню оцінювання є процес навчання учнів, а також результат навчальної діяльності на певному етапі навчання.

Провідна роль у формульованню оцінюванні належить критеріям, за якими воно здійснюється. Критерії оцінювання визначаються вчителем (із поступовим залученням до цього процесу учнів) відповідно до кожного виду роботи та виду діяльності учнів. Орієнтирами для визначення критеріїв формульованню оцінювання є вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей учнів початкової школи, визначені Державним стандартом початкової освіти до першого циклу навчання (1-2 класи), і очікувані результати, зазначені в освітній програмі закладу загальної середньої освіти.

Під час здійснення формульованню оцінювання важливо не представляти дітей один одному. Стимулом розвитку має бути співвідношення роботи (відповіді, дії тощо) з тим, як дитина працювала раніше. Доцільно акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень учнів, враховувати, що оцінюється не учень, а його робота. Про складнощі у навчанні необхідно говорити з учнем індивідуально, аби не створювати ситуацію колективної зневаги до дитини та передумови булінгу. Звертаємо увагу, що індивідуальні особливості дитини можуть впливати на її темп здобуття освіти, внаслідок чого вона може досягати визначених для певного етапу навчання очікуваних результатів раніше або пізніше, тому календарно-тематичне планування освітнього процесу має бути гнучким і динамічним, зорієнтованим на сприяння поступу учнів за індивідуальною траєкторією навчання та розвитку.

Формульованню оцінювання здійснюється шляхом:

- педагогічного спостереження учителя за навчальною та іншими видами діяльності учнів;
- аналізу учнівських портфоліо, попередніх навчальних досягнень учнів, результатів їхніх діагностичних робіт;
- самооцінювання та взаємооцінювання результатів діяльності учнів;
- оцінювання особистісного розвитку та соціалізації учнів їхніми батьками;
- застосування прийомів отримання зворотного зв'язку щодо сприйняття та розуміння учнями навчального матеріалу ("Світлофор", "Мікрофон", "Вихідних квиток" тощо).

У другому класі рекомендуємо дотримуватись алгоритму діяльності вчителя під час організації формульованню оцінювання та використовувати інструментарій формульованню оцінювання, що було запропоновано у Методичних рекомендаціях щодо орієнтованих вимог до оцінювання навчальних досягнень учнів першого класу, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20.08.2018 № 924.

Педагогічне спостереження за навчальною та іншими видами діяльності учня здійснюється учителем протягом року. Залежно від мети спостереження, вчитель може оцінювати дітей в різноманітних ситуаціях, коли вони працюють в парі, групі, індивідуально. Оцінюються також не тільки навчальні результати учня, але і його активність, зацікавленість, мотивація, що є також важливими цілями у початковій школі.

Результати педагогічних спостережень (зміни в поведінці учня, його емоційних реакціях, мотивації, вольових проявах, зниження чи підвищення результативності навчальної діяльності тощо) рекомендуємо фіксувати у зшиті спостережень учителя. Ці нотатки дозволять йому під час підготовки до уроку дидактично доцільно визначити навчальні завдання для кожної дитини та під час індивідуальних зустрічей з батьками, аргументовано обговорювати результати навчання учня та способи їх удосконалення, аргументовано робити записи у зшиті досягнень на початку та наприкінці навчального року. Зшит спостережень учителя ведеться у довільній формі, є його особистим документом та не підлягає перевірці з боку адміністрації.

Іншим способом фіксації педагогічних спостережень може бути заповнення індивідуальної картки навчального поступу учня, приклад якої наведено нижче.

Ім'я учня _____				
++ має значні успіхи; + демонструє помітний прогрес; V досягає результату з допомогою вчителя; ! потребує значної уваги і допомоги				
ціль/уміння	дата	дата	дата	дата
Відповідає на питання "так/ні"	+	+	++	++
Відповідає на спеціальні питання	!	V	V	+
Взаємодіє з іншими				

Учитель може самостійно розробити оцінювальний аркуш для групи учнів з метою визначення рівня засвоєння матеріалу кожного розділу відповідно до навчальної програми, визначивши при цьому цілі з кожного аспекту діяльності. Нижче наведено орієнтовну форму такого аркуша (на прикладі іноземної мови).

РОЗДІЛ 7					
Прізвище, ім'я учня	Лексика: почувши слово, вкаже на відповідний малюнок	Лексика: називає зображене	Усна інтеракція: Задає питання і відповідає	Розіграє сценку, вірно використуючи слова і фрази	Читає слова з довгим голосним звуком

Учнівські портфоліо передбачають систематизацію робіт учнів як свідчення їхніх успіхів і досягнень. У другому класі діти започатковують ведення портфоліо у вигляді палки з прикріпленими аркушами таблиці для переліку робіт та графою для дати або іншому форматі, за спільним рішенням учителя та учнів. До портфоліо долучають малюнки, діагностичні та інші письмові роботи, їх результати, а також результати творчої та проектної діяльності учнів.

Само- та взаємооцінювання учнів організується вчителем на регулярній основі за визначеними критеріями до умінь, що є наскрізними, та складових компетентностей, залежно від навчального поступу учнів. Шкали для само- та взаємооцінювання рекомендовано застосовувати на вибір учителя: тривірневу шкалу оцінювання “мені ще варто попрацювати — я тренуюся — мені вдається”; шкалу, ідентичну до тієї, що застосовується у свідомстві досягнень, затверджену цім наказом; шкалу, розроблену вчителем самостійно.

Під час взаємооцінювання необхідно приділяти особливу увагу формуванню умінь в учнів коректно висловлювати думку про результати роботи однокласників, давати поради щодо їх покращення. Це активізує навчальну роботу, сприяє розвитку критичного мислення, формуванню адекватного ставлення до зауважень, рекомендацій, зміцнює товариськість та відчуття цінності кожного учня в колективі.

Результати формувального оцінювання відображаються в оцінних судженнях учителя/учнів/батьків, що характеризують процес навчання та досягнення учнів. Оцінні судження вчителя мають бути об'єктивними, конкретними, чіткими, лаконічними, доброзичливими, слугувати зразком для формулювання оцінних суджень учнями. В оцінному судженні зазначають прогрес учнів та поради щодо подолання утруднень, за їх наявності, у досягненні очікуваних результатів навчання відповідно до програмових вимог.

Неприпустимим є формулювання оцінних суджень, що принижують гідність дитини, прирівнювання оцінних суджень до певних рівнів навчальних досягнень, а також використання зовнішніх атрибутів (зірочки, квіточки, прапорці тощо) у разі їх співвіднесення з певними балами чи рівнями навчальних досягнень здобувачів освіти.

Формувальне оцінювання має мотивувати, підтримувати й надихати учнів на успіх, саморозвиток і вдосконалення, вияв власних здобутків у навчальній діяльності та сприяє формуванню навичок застосування знань і умінь під час виконання практико орієнтованих завдань. Воно має бути спрямованим на виявлення проблем і вчасне запобігання їх нашаруванню; стимулювання бажання вчитися та прагнати досягати максимальних можливих результатів; запобігання публікуванням помилки.

Підсумкове тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів у другому класі здійснюється протягом навчального року за результатами опанування ними теми, кількох тем, розділу програми тощо. Підсумкове завершальне оцінювання здійснюється в кінці навчального року з метою визначення освітніх завдань для реалізації індивідуального підходу до дитини в процесі подальшого навчання.

Підсумкове тематичне оцінювання здійснюється вербально за результатами виконання діагностичних робіт, розроблених на основі компетентнісного підходу, які можуть бути усними чи письмовими у формі тестових завдань, комбінованої роботи, практичної роботи, усного опитування тощо. Форми та засоби оцінювання, зміст завдань учитель обирає самостійно з урахуванням особливостей учнів класу. Обсяг діагностичних робіт визначають з розрахунку прогнозованого часу на виконання окремих завдань учнями, з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів, їх готовності до виконання того чи іншого завдання. У другому класі тривалість виконання

діагностичної роботи не повинна перевищувати 35 хвилин (із 40 хвилин уроку 5 хвилин — інструктаж, 35 хвилин — виконання роботи).

Усі діагностичні роботи проводять протягом навчального року, дотримуючись структурування програмового матеріалу логічно завершеними частинами. Проведення діагностичних робіт учитель передбачає у календарно-тематичному плані, орієнтуючись на кількість тем у межах кожного предмета або результати формувального оцінювання учнів.

Рекомендовано проводити діагностичні роботи з мовно-літературної, математичної та природничої освітніх галузей.

Під час планування діагностичних робіт з української мови рекомендовано враховувати усі види мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння, письмо) та передбачати їх комбінацію (аудіювання, читання вголос, читання напам'ять, переказ, робота з літературним твором/медіатекстом, списування, диктант, робота з мовними одиницями).

Діагностика навчальних досягнень з таких освітніх галузей як технологічна, інформатична, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична може відбуватися у складі комплексних робіт із використанням компетентнісних завдань у межах інтегрованого курсу “Я досліджую світ”. Проведення окремих діагностичних робіт з цих освітніх галузей не передбачає.

Діагностичні роботи з мистецької та фізкультурної освітніх галузей, а також курсів за вибором не є обов'язковими у другому класі.

Письмові діагностичні роботи учні виконують у зошитах для діагностичних робіт або на окремих аркушах, бланках тощо. Результатом оцінювання діагностичної роботи є оцінке судження відповідно до шкали оцінювання у свідомстві досягнень учнів (згідно з додатком) або інша вербальна оцінка, за вибором учителя. У Класному журналі на сторінках “Облік навчальних досягнень учнів” у графі “Зміст уроку” (права сторінка розвороту журналу) фіксують факт проведення діагностичної роботи, у колонці під датою проведення уроку (ліва сторінка розвороту журналу). У Класному журналі не фіксуються оцінні судження (або інші позначки), що характеризують досягнення учня за результатами діагностичної роботи. Діагностичні роботи та їх результати є відображенням навчального поступу учнів та можуть зберігатися в учнівському портфоліо.

Документами, які свідчать про результати навчання учнів і підтверджують факт досягнення ними очікуваних результатів, є робочі зошити учнів, робочі аркуші з виконаними роботами, зошити для діагностичних робіт, учнівські портфоліо. Зошити для діагностичних робіт, учнівські портфоліо рекомендовано зберігати у школі.

Підсумкове завершальне оцінювання навчальних досягнень учнів передбачає узагальнення інформації про їхній навчальний поступ протягом навчального року, при цьому не передбачає проведення окремих діагностичних робіт. Результати підсумкового завершального оцінювання учитель визначає на основі власних педагогічних спостережень, результатів тематичного оцінювання, аналізу учнівських портфоліо та фіксує у Класному журналі і свідомстві досягнень.

У Класному журналі на сторінці “Зведений облік навчальних досягнень учнів” учитель записує рішення педагогічної ради про переведення учнів до наступного класу. У випадку, коли учні не досягли очікуваних результатів навчання, вони можуть продовжувати навчання за індивідуальним навчальним планом або бути залишеними на повторний курс навчання за письмовим зверненням батьків. При цьому у Класному журналі на сторінці “Зведений облік навчальних досягнень учнів” робиться запис з відповідним рішенням педагогічної ради.

Свідомство досягнень заповнюється вчителем двічі на рік. У жовтні заповнюється лише його перша частина, у травні — перша і друга частини.

У свідомстві досягнень учитель фіксує розгорнуту інформацію про навчальний поступ учня/учениці у школі протягом навчального року з усіх предметів вивчення за показниками, які відповідають визначеним типовою освітньою програмою очікуваним результатам навчання, та надає рекомендації щодо подальшого навчання. Документ підписують учитель і батьки. Оригінал свідомства досягнень надається батькам, а його завірена копія зберігається в особовій справі учня в школі.

Інформація про формувальне та підсумкове оцінювання результатів навчання учня є конфіденційною. Вона обговорюється лише під час індивідуальних зустрічей учителя з учнем/ученицею та його/її батьками або консультацій з фахівцями, які беруть участь у розробленні індивідуальної траєкторії розвитку учня.

назва закладу освіти

СВІДОЦТВО ДОСЯГНЕНЬ (примірна форма)

Ім'я та прізвище учня/учениці

навчальний рік

звіт(проміжний)підсумковий

клас

Особисті досягнення, опис спостережуваної поведінки та досвіду учня/учениці	Має значні успіхи	Демонструє помітний прогрес	Досягає результату з допомогою дорослих	Потребує уваги і допомоги
Особистісні риси, цінності та наскрізні вміння				
Виявляє інтерес до навчання				
Активно працює на уроці				
Ставить запитання про нове, незрозуміле				
Висловлює свою думку і пояснює її				
Виявляє старанність у навчанні				
Працює зосереджено				
Виявляє самостійність у роботі				
Доброзичливо ставиться до інших				
Співпрацює з іншими дітьми				
Вирішує конфлікти мирним шляхом				
Знаходить успішні шляхи вирішення проблем				
Дотримується правил поведінки під час уроку, гри, відпочинку				
Бере відповідальність за свої дії				
Прогнозує наслідки власних дій				
Бере участь у житті класу				
Керує своїми емоціями, пояснює їх вплив на поведінку				
Висловлює свою думку і пояснює її				
Зазначає авторство власних робіт; виявляє повагу до авторства інших		—	—	
Українська мова, мова відповідних корінних народів та національних меншин (мова навчання)				
Уважно слухає і розуміє співрозмовника				
Веде діалог на теми, які викликають зацікавлення				
Зрозуміло висловлює свої думки, потреби, відчуття, спостереження				
Виявляє інтерес до читання, описує, про що (про кого) любить читати				
Читає з відповідною інтонацією				
Висловлює власне ставлення до прочитаного				
Пояснює зміст прочитаного, побаченого, почутого				
Пише прості тексти про свої думки, враження, спостереження				
Математика				
Переміщує об'єкти в заданих напрямках (справа наліво, зліва направо, зверху вниз, знизу догори)				
Додає і віднімає числа в межах 100 з переходом через розряд				
Розв'язує прості і складені задачі				
Розрізняє геометричні площинні та об'ємні фігури за їх істотними ознаками				
Вимірює величини за допомогою вимірювальних засобів				
Визначає час за годинником із точністю до 5 хвилин				
Створює макети реальних та уявних об'єктів				
Збирає та представляє дані, що відображають повсякденні проблеми, на основі запропонованого опитувальника (2-3 запитання)				

Я досліджую світ				
Виконує прості спостереження/досліди				
Описує об'єкти та явища живої і неживої природи та пояснює взаємозв'язки між ними				
Розповідає про себе, свою сім'ю, клас, громаду				
Дбайливо ставиться до навколишнього середовища				
Розрізняє здорові і шкідливі звички, дотримується здорового способу життя				
Дотримується правил безпеки під час різних видів діяльності				
Інформатика (також в інтегрованому курсі "Я досліджую світ")				
Класифікує об'єкти за схожими і відмінними властивостями				
Використовує готові та створює прості інформаційні продукти				
Використовує цифрові пристрої для пошуку інформації, творчості та співпраці				
Технології (також в інтегрованому курсі "Я досліджую світ")				
Пропонує і втілює власні творчі ідеї				
Належним чином користується матеріалами та інструментами				
Планує дії і виготовляє власний виріб				
Мистецтво				
Охоче бере участь у спільних співах, танцях, творенні мистецьких композицій				
Висловлює своє ставлення до мистецьких творів				
Створює художні образи різними засобами				
Фізична культура				
Бере участь у рухливих іграх				
Співпрацює в команді з однокласниками				
Демонструє гідну поведінку, якщо виграє чи програє				
Іноземна мова				
Розуміє короткі, прості запитання та твердження, які вимовляються повільно та чітко, за потреби повторюються, та супроводжуються візуальними опорами або жестами задля покращення розуміння				
Розуміє найпростіший інформаційний матеріал, що містить знайомі слова у супроводі малюнків, де є фотографії страв, або ілюстровані оповідання, де використовується знайома лексика				
Ставить та відповідає на запитання про себе та щоденні справи, вживаючи короткі, формульні вирази та покладаючись на жести для підкріплення інформації				
Описує себе (наприклад, ім'я, вік, родина), вживаючи прості слова та формульні вирази, за можливості попередньої підготовки				
Встановлює базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання				
Мова національної меншини або корінного народу (мова вивчення)				
Висловлює власні вподобання, використовуючи прості слова і фрази, правильно вимовляючи їх				
Читає вголос короткі тексти/медіатексти зі сфери особистих інтересів, написані простими словами в поєднанні з ілюстраціями чи малюнками				
Створює просте письмове повідомлення з окремих фраз на знайому тематику				
Рекомендації вчителя _____				

Пропущених днів _____				
Учитель _____				
Побажання батьків (інших законних представників) _____				

(будь ласка, заповніть та поверніть цей екземпляр до школи)				

Керівник закладу освіти _____